'Gelukkig is de tijd van de idiote comedy's voorbij'

Regisseur Von Trotta verfilmt leven van Hildegard von Bingen

Achtergrond - 30 augustus 2010 - Auteur: Marja Verburg

Margarethe von Trotta (1942), de *grande dame* van de Duitse film, heeft met 'Vision – Het leven van Hildegard von Bingen' haar veertiende film afgeleverd. Het kostuumdrama over de 12e-eeuwse non past goed in haar oeuvre, waarin sterke en eigenzinnige vrouwen een centrale plaats innemen. Von Trotta's volgende film gaat over de Duitse filosofe Hannah Arendt. Een gesprek.

Hildegard von Bingen geldt als een van de opmerkelijkste vrouwen uit de middeleeuwen. Ze kreeg al op jonge leeftijd visioenen, werd abdis van een Benedictijns vrouwenklooster en had contacten met de groten der aarden, tot de paus en de keizer aan toe. Geen geringe prestatie voor een vrouw in die tijd en zeker niet voor een vrouw die haar hele leven langere periodes ziek was.

In uw film spelen die ziekteperiodes een rol. Von Bingen wordt ook ziek als het haar goed uitkomt. Dat lijkt nogal manipulatief, zeker als je bedenkt dat ze in die tijd waarschijnlijk niet zoveel andere manieren had om haar ideeën te verwezenlijken.

Von Trotta: "Oh nee, ik geloof niet dat ze die ziektes bewust gebruikte om haar zin te krijgen. Daarvoor was ze te religieus, dat komt niet overeen met haar geloofsbelevenis. En ook niet met hoe mensen in de 12e eeuw geloofden. Niemand twijfelde aan het bestaan van God, de hel en de hemel. Je moet je realiseren dat wat zij kende de bijbel was, psalmen, gezangen, bidden – dat was het enige dat ze aan input had."

"Haar ziektes waren echt, die had ze ook al als kind. Ze kon in een toestand van verlamming raken, die erg op de dood leek. Al het leven leek dan uit haar verdwenen. Vervolgens had ze een visioen waarin ze doorkreeg dat ze nog dingen te doen had en kwam ze weer tot leven. Maar dat deed ze niet expres. Je geest kan je lichaam ook onbewust dingen laten doen."

"Dat maakt haar ook zo modern. De ziel moet rein zijn en dan volgt het lichaam, zei Von Bingen. Dat is een heel moderne gedachte: er gaat veel van de psyche

uit, die kan ook ziektes veroorzaken."

U maakt vaak films over vrouwen. Hoe zoekt u die vrouwen uit?

Von Trotta: "Ik zoek ze niet allemaal zelf uit. De onderwerpen voor mijn films worden mij vaak ook aangeboden. De film over Rosa Luxemburg (*uit 1986 – red.*) was een project van Rainer Werner Fassbinder. Toen hij stierf, vroeg de producent mij de film te maken. Fassbinder was een vriend van mij, ik ben een vrouw, daarom vond hij dat ik dat moest doen."

"Hildegard von Bingen was een oud idee. Ik was al met haar bezig in de jaren zeventig en tachtig. In die tijd zochten feministen naar voorbeelden uit de geschiedenis. Hildegard von Bingen was een fascinerende vrouw: ze was arts, componist, dichteres, wetenschapster, manager. Een multitalent zou je nu zeggen."

"De eerste scènes voor de film heb ik al in de jaren tachtig geschreven. Maar toen was de tijd er niet rijp voor. Destijds waren politieke films en vogue. Vier jaar geleden vroeg de producent me de film alsnog te maken. Nu kan dat wel."

"Mijn volgende film gaat over Hannah Arendt. Iemand bij de WDR (*een Duitse regionale omroep – red.*) heeft op me ingepraat om deze film te maken. Daardoor ben ik me met haar gaan bezig houden. En toen vond ik haar interessant."

"Eigenlijk was alleen mijn tweede film 'Schwestern oder die Balance des Glücks' (*uit 1979 – red*.) een film die ik móest maken. Die is echt uit mijn diepste innerlijk ontstaan."

Wordt de film over Hannah Arendt net zo'n biopic als 'Hildegard von Bingen?'

Von Trotta: "Nee. De film beschrijft vier jaar van haar leven toen ze betrokken was bij het proces tegen Eichmann (*Nazi-kopstuk Adolf Eichmann stond in 1961 in Israël terecht voor oorlogsmisdaden – red*.) Hoe ze over hem schreef, de controverse die ze veroorzaakte. De pijn die ze voelde toen ze werd afgemaakt door mensen die het niet met haar eens waren."

"Ik heb het scenario samen met Pam Katz geschreven, met wie ik ook 'Rosenstraße' (*uit 2003 – red.*) heb gemaakt."

Is uw eigen beeld van vrouwen veranderd in de tijd? De strijd die u in de jaren zeventig en tachtig als feministe mede voerde, is er nu niet meer.

"Nee, de radicaliteit van toen is nu niet meer nodig. En ik ben zelf ook veranderd. Ik heb zeven jaar in Italië gewoond. In die tijd heb ik de lichtere kant van het

leven ontdekt. Toen ik nog in Duitsland woonde, was ik veel radicaler. Ik ben blij dat de nieuwe generatie filmmakers deze strijd niet meer hoeft te strijden."

Hoe kijkt u naar de huidige generatie Duitse filmmakers?

"Ik woon in Frankrijk, maar ik ben lid van de Duitse en de Europese Filmacademie. Dan krijg je de beste films van het jaar te zien. Ik vind de nieuwe generatie filmmakers heel interessant. Ze hebben echt weer wat te zeggen. In de jaren negentig werden er alleen maar idiote comedy's gemaakt, die in het buitenland niet aansloegen."

"Nu heb je echt goede filmmakers als Fatih Akin. 'Auf der anderen Seite' vond ik heel goed. Of sommige films van Christian Petzold, zoals 'Jerichow'. En 'Sturm' van Hans-Christian Schmid over de oorlog in Bosnië. Dat vind ik één van de beste films van de laatste jaren."

U geeft tegenwoordig les. Let u ook speciaal op vrouwelijke regisseurs? Stimuleert of begeleidt u hen?

"Nee. Ik ben natuurlijk blij dat het er nu veel meer zijn. Er worden ook meer vrouwen aangenomen op de filmopleidingen."

"Ik heb ook in Duitsland les gegeven, maar ik stimuleer of begeleid niet per se Duits talent. Soms komen studenten of jonge filmmakers naar me toe maar er zijn er ook genoeg die mij maar niks vinden en liever Tarantino-films hebben. Ik ben natuurlijk toch een soort dinosauriër, die volgens sommigen plaats moet maken."

Is het voor u nu makkelijker om films te maken, als *grande dame* van de Duitse film?

"Nee. Ik moet ook nog steeds zorgen dat ik geld krijg. Ik had bijvoorbeeld in 1993 een film gemaakt die op de Berlinale van 1995 werd getoond. Maar daarna heb ik bijna tien jaar moeten wachten voor ik 'Rosenstraße' kon draaien. Vrienden bij de WDR hebben me toen gevraagd een tv-film te maken. Dat heeft me gered, ook financieel. Ik vind het ook een leuke uitdaging om een goede film af te leveren met minder draaidagen en minder geld."

"Rosenstraße kon ik uiteindelijk in 2002 maken. Toen was de tijd van de idiote comedy's voorbij."

'*Vision - Het leven van Hildegard von Bingen*' *draait vanaf 2 september in verschillende Nederlandse bioscopen.*

Afbeeldingen:

Hildegard von Bingen: Casart Film/Concorde Filmverleih 2009
Margarethe von Trotta: Flickr.com/Hendrik Speck/cc

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:
https://duitslandinstituut.nl/artikel/558/gelukkig-is-de-tijd-van-de-idiote-comedys-voorbij